

den totala insättningen skulle vara maximerad. Ej uttagen avkastning skulle ävenledes vara skattefri. Medlen skulle deponeras i bank men spararen skulle själv bestämma deras placering.

När det gäller att utforma placeringsreglerna måste huvudprincipen vara att alla produktiva placeringar skall vara tillåtna; först

och främst bostadsinvesteringar och insats i egen rörelse. IRA-bestämmelserna kan vara en av flera förebilder för systemets placeringsregler. Synpunkter härpå återfinns också i debattskriften om Personliga investeringskonton samt riksdagstryck och skrifter från centerpartiet.

ARNE BJÖRHN:

Kommentar till Carl Leissners inlägg

En ökning av hushållens kapitalbildning är både samhällsekonomiskt nödvändig och önskvärd. Ett viktigt mål för den ekonomiska politiken är att sprida förmögenheterna hos hushållen. En rimlig målsättning är att hushållen skall ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare. Förändrade sparvanor bland hushållen är nödvändiga för att en sådan målsättning skall kunna uppfyllas. För närvarande är det en förhållandevis låg andel av totala antalet hushåll som sparar. Exempel på detta är att omkring 20% av befolkningen svarar för ca 80% av bankinlåningen.

Det amerikanska IRA-systemet och systemet med personliga investeringskonton som Carl Leissner förordar har många fördelar. Systemet är utmärkt för att omfördela inkomster över tiden: från yrkesverksam ålder till pensionen. I Sverige har vi i princip ett liknande system genom att avsättningar till pensionsförsäkringar är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen och pensionsutbetalningarna sedan beskattats. Ett frivilligt individuellt pensionssystem som det amerikanska IRA-systemet kan vara intressant som ett led i en politik som syftar till att flytta en del av ansvaret för den framtida tryggheten från

det allmänna till de enskilda hushållen. Men är det också ett bra sätt att stimulera hushållens kapitalbildning?

Betraktas personliga investeringskonton enbart som ett sätt att öka hushållens sparkapital finns det vissa poänger men också åtskilliga brister. Det kan ses som ett sätt att gå från kollektiv till individuell kapitalbildning vad gäller pensionssparandet. För övrigt innebär systemet att realavkastningen efter skatt ökar på medel som idag inte används till konsumtion. Att höja avkastningen efter skatt på sparande är ett sätt att öka hushållssparandet. Att göra detta inom ramen för enbart en viss typ av investeringskonton är dock en "second best" lösning.

Den bästa marknadsekonomiska lösningen för att stimulera ett ökat sparande är en generell ekonomisk politik som ökar hushållens disponibla inkomster och höjer realavkastningen efter skatt på allt sparande. En kraftig nedgång i inflationen kombinerad med stora sänkningar av marginalskatterna är väsentligt för att öka hushållens kapitalbildning. Ett komplement till en sådan politik kan vara generellt ändrade beskattningsregler av både ränteinkomster och ränteutgifter.

För att öka det totala hushållssparandet

bör i första hand generella stimulansåtgärder vidtas. Selektiva sparstimulanser kan visserligen användas för att öka hushållssparandet men samtidigt uppstår då risken att det i stället för nysparande sker en omfördelning av redan existerande sparmedel. Investeringskonton innebär sett ur denna synvinkel en fortsatt utbyggnad av det lapptäcke som skattesystemet utgör. Ytterligare en nisch med särskilda skatteregler införs. De hushåll som har sparkapital kan föra över dessa till sina investeringskonton och samtidigt minska sin inkomstbeskattning. Systemet riskerar med andra ord att bli en stimulans för omfördelning av kapital snarare än till ökad kapitalbildning.

En ytterligare nackdel är de statsfinansiella effekterna under införandeperioden. Insättningarna kommer i början att vida överstiga uttagen. En stor framgång för systemet innebär att skattebortfallet blir betydande. Om antalet kontoinnehavare skulle bli lika stort som i allemanssparandet, dvs över 2 miljoner, och innehavarna samtidigt sätter in 5 000 kronor vardera på ett år skulle skattebortfallet uppgå till över 5 miljarder kronor vid en marginalskatt på 50%. Även om en blygsammare skattereduktion är möjlig att

använda i stället för en skattefri avsättning blir skattebortfallet betydande. Det är tveksamt om det skattesänkingsutrymme som stora besparingar skapar bör användas till denna typ av skattesänkningar. Samhällsekonomiska skäl talar entydigt för att allt skattesänkingsutrymme för närvarande bör användas till att sänka marginalskatterna. Detta gäller så länge de svenska marginalskatterna överstiger dem som råder i våra stora konkurrentländer.

En annan typ av invändning som kan riktas mot investeringskonton gäller den personliga integriteten vad gäller det privata kapitalet. För att staten skall godkänna skatteavdrag och dessutom hindra människor att efter en tid ta ut det obeskattade sparkapitalet och lämna landet, krävs troligen statlig insyn och kontroll över innestående sparmedel. Det finns anledning att vara mycket tveksam mot alla sparsystem som ökar myndigheternas kontroll över privata förmögenheter.

Slutsatsen blir att ett system med personliga investeringskonton är intressant i första hand som ett sätt att öka det frivilliga enskilda pensionssparandet snarare än som ett sätt att öka hushållens kapitalbildning.